

Percy Fawcett és az elveszett város

getty
Royal Ge

Az elmúlt évszázadok során kalandorok hadai indultak Dél-Amerikába, hogy elveszett, de lehetőleg kincsekkel teli városok után kutassanak. Ezalól Percy Harrison Fawcett sem volt kivétel. Ám a Brit Királyi Tüzérség tisztje nem Eldorádót, hanem egy, az amazonászi dzsungel mélyén lévő civilizáció maradványait kereste.

124451788

Szerző: Fazakas László

Percy Harrison Fawcett 1867. augusztus 18-án született az angliai Devon megye Torquay nevű településén. Tanulmányait Newton Abbotban kezdte, majd a Woolwich-i katonai akadémiára került, ahol tüzérségi tisztnek tanult. 1886-ban már a Királyi Tüzérség hadnagyaként szolgált. Ugyancsak ebben az évben

ismerte meg feleségét, Nina Agnes Patersont, akit 1901-ben vett feleségül. Tehetségének és szorgalmának köszönhetően 1897-ben kapitánnyá léptették elő, rövidesen pedig tengerentúli szolgálatra küldték. Hong Kongban, Máltán és Ceylon szigetén teljesítette katonai feladatait, melyek azonban cseppet sem voltak izgalma-

Images
Geographical Society

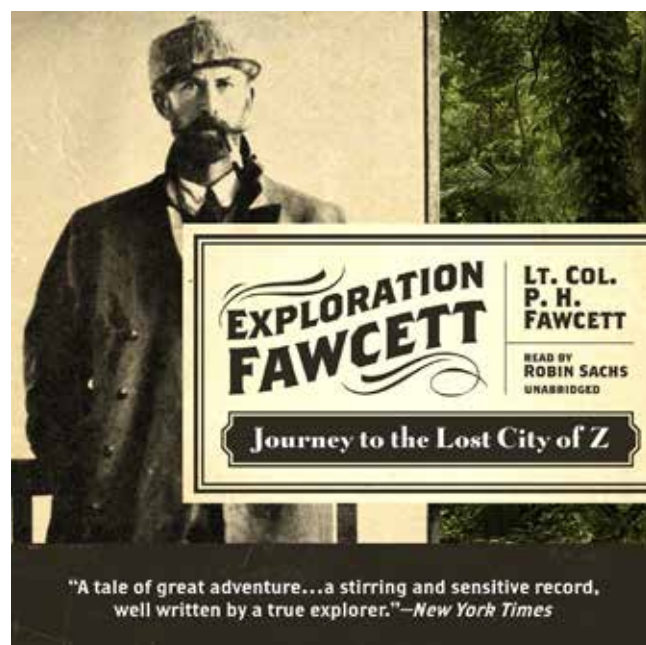
Az expedíciói során Fawcett olyan jelekre bukkant, amelyek azt sejtették vele, hogy a buja őserdő mélyén egy régi, elveszett civilizáció található.

Egyelőre azonban Észak-Afrikába küldték, ahol a Brit Titkosszolgálat számára végzett hírszerzést. Noha egy titkosszolgálatnak dolgozni mindig izgalmas kihívásnak tűnhet, Percy Fawcett a legkevésbé sem volt tőle elragadtatva. Így hát hírszerző feladatainak teljesítése közben a földmérés tudományát sem hanyagolta. Rendszeresen végzett felméréseket, hogy minél jobban elsajátítsa a topográfia összes fortélyát. Erőfeszítése, kitartása és törekvése nem maradt észrevétlen, de a várva várt nagy kaland mégsem érkezett el. Marokkóból ugyanis a mindössze fél négyzetkilométeres írországi Spike szigetére került, ahol napi teendői leginkább a laktanya környékére korlátozódtak.

Bolívia és Brazília közelében

A 20. század elején Bolívia és Brazília között nem létezett egy akkurátus, precízen megállapított határvonal. Az amazonászi dzsungel mélyén ez hosszú ideig nem is számított fontosnak, ám ahogy kitört a gumiláz hirtelen minden megváltozott. Ennélfogva egyáltalán nem volt mindegy, hogy az értékes nedvet adó kaucsukültetvények melyik országhoz tartoznak. Mindazon-

sak. Egy-két váratlan eseményt leszámítva az év nagy része unalmasan telt. Talán ebből kifolyólag, épp a házasságkötésének évében, 1901-ben elvégezte a Királyi Földrajzi Társaság földmérő és térképkészítési tanfolyamát, abban reménykedve, hogy az újonnan szerzett tudás kalandosabb lehetőségekkel járhat.

által Brazília és Bolívia képtelenek voltak közös nevezőre jutni és a pontos határokat kijelölni. A helyzet igen kényesnek mutatkozott, és egy esetlegesen felmerülő fegyveres konfliktus veszélye kezdett kibontakozni. A két ország vezetői, a háború elkerülése végett, úgy határoztak, hogy a probléma megoldását egy harmadik, semleges félre bízák. A választás az akkori világ legnagyobb gyarmatbirodalmával rendelkező Nagy-Britanniára, azon belül pedig a Királyi Földrajzi Társaságra esett. Percy Fawcett nagy pillanat is ekkor jött el, hiszen a tudományos társaság őt bízta meg azzal, hogy utazzon Brazíliába, hatoljon be a dzsungel mélyébe, egészen a feltételezett bolíviai határig és jelölje ki a két ország közötti pontos határvonalat.

Az első expedíciók

Percy Fawcett 1906-ban indult útnak, hogy a megbízásának eleget tegyen. Az előzetes kalkulációk szerint az expedíció és a földmérés nagyjából két évig tartott volna. Fawcett tehát egy igencsak sok áldozattal járó vállalkozásba kezdett, méghozzá úgy, hogy a siker a legkevésbé sem volt garantált. Ez azonban cseppet sem aggasztotta Fawcettet, mivel elhatározta, hogy a feladatot bármi áron teljesíteni fogja.

1907-ben, a felfedezés elején a csapat Bolívia fővárosába, La Pazba érkezett, majd csakhamar belevetettek magukat a dzsungelbe. Fawcett

rendkívüli kitartása és teherbírása révén a feladatot jóval gyorsabban teljesítették, mint azt bárki gondolta. Noha eközben sok megpróbáltatást kellett elviseljenek, egyszer például majdnem éhen haltak, Fawcett senkit nem hagyott lazsálni. A nehéz körülményektől eltekintve, a kiszabott munkát időben kellett teljesíteni. Ebben nagy segítségére volt hűséges társa, Henry Costin.

A küldetés elismerést és megbecsülést hozott Fawcett számára, ám egyúttal egy egészen elképesztő elmélet kialakulásához vezetett. Fawcett ugyanis olyan jelekre bukkant, amelyek azt sejtették vele, hogy a bújó őserdő mélyén – melyről mindeki azt hitte, hogy ebben a közegben fejlett települések kialakulása lehetetlen –, egy régi, elveszett civilizáció található. Meggyőződését tovább táplálta egy portugál kalandor által írt napló, aki 1753-ban vetette papírra tapasztalatait, és arról számolt be, hogy az amazónasi dzsungel mélye egy csodás civilizációt rejtett. Nem túl bölcs dolog egy kalandor szavai-ra alapozni, de Fawcett számára ez nem jelentett problémát. A tudósoknál viszont annál inkább: többször is bíralták a fiatal katonatisztet vakmerő elképzelései miatt. Mindazonáltal Fawcettnek szép számmal akadtak támogatói is, akik révén esély kínálkozott arra, hogy újra és újra visszatérjen a zöld pokolba.

Colonel Percy Harrison Fawcett, This photograph may have been taken in Mato Grosso, Brazil, 1925. (Photo by Royal Geographical Society via Getty Images)

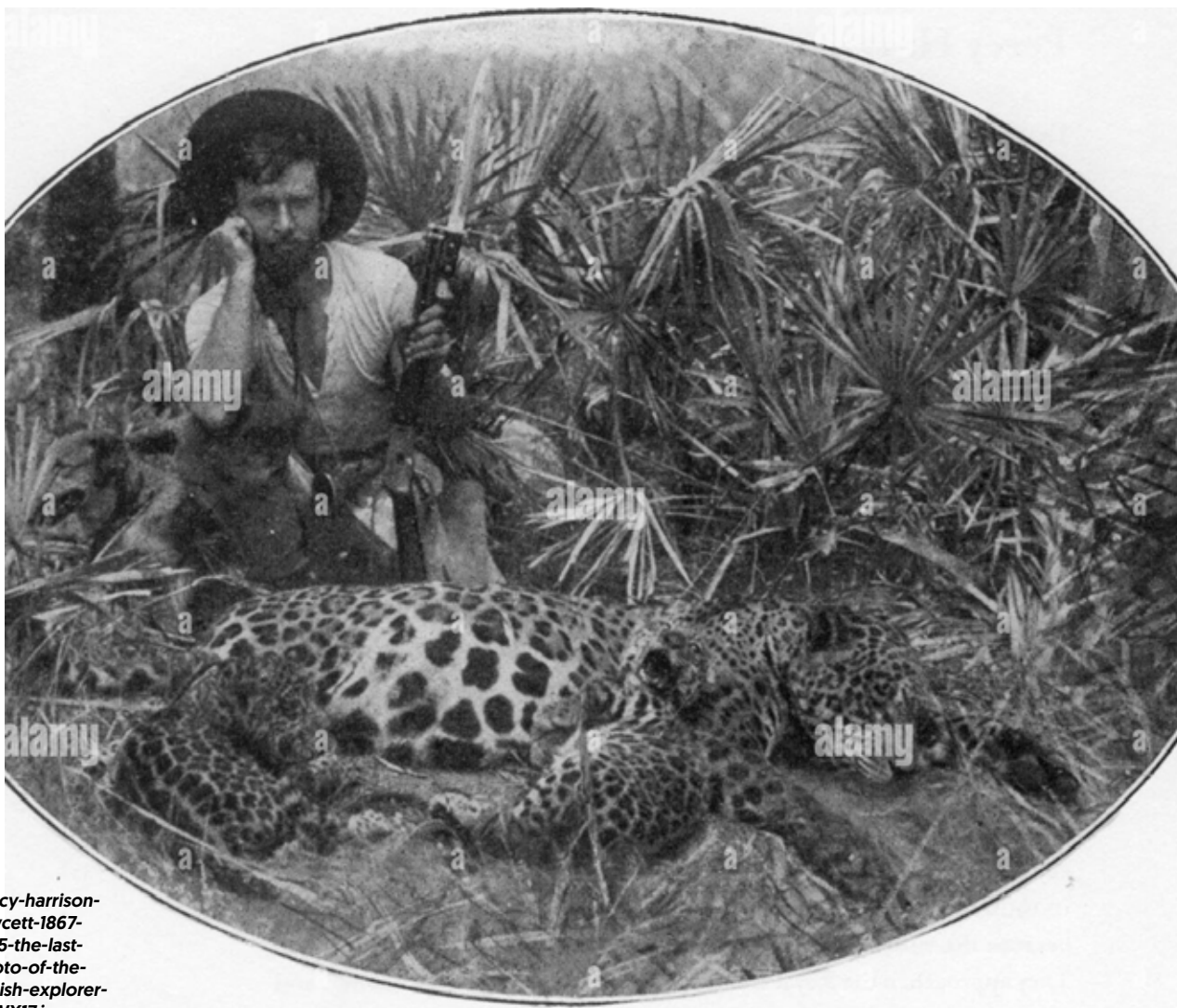

A zöld pokol

A zöld pokol elnevezés tulajdonképpen nem tudja megfelelően visszaadni azokat a kínokat és borzalmakat, amiket Fawcett és csapata a dzsungelben tapasztalt. A sűrű, áthatolhatatlan, nedves és sötét növényzet milliónyi veszélyt rejtetett. Elég volt egy szerencsétlen helyen történő karcolás, ahhoz, hogy életüket veszítsék. Az állandó nedvesség, a fény hiánya az elmét is kikezdte. A görcsös félelem, a folytonos szorongás, pánikot, irracionális gondolkodást, olykor hallucinációt okozott. A sötét, csúszós, nyálkás környezet, a rettentő pára, valamint a tikkasztó

meleg pedig jelentős mértékben rontotta a kedélyállapotot. Ezek együttese a gyengébb mentális állapotban lévő felfedezőket könnyen az örületbe kergetett. Mindezek mellett ott voltak

Elmélete rövidesen szinte a rögeszméjévé vált. Fanatizmusa olyan erősen fokozódott, hogy hitét még az első világháború kitörése és a több évig tartó háborúskodás sem tudta megtörni.

percy-harrison-fawcett-1867-1925-the-last-photo-of-the-british-explorer-BTWX17.jpg

még a veszélyesebbnél veszélyesebb állatok is. Fawcett naplójában kígyókról, lárvákról, denevérekről, bogarokról írt. Éjszaka vagy a vérszívó denevérek, vagy épp egy anakonda támadása miatt kellett aggódniuk. De a bogarak, darazsak, hangyák sem hagyták őket nyugodtan aludni. Nappal pedig a bőr alá költözött lárváktól próbáltak szabadulni, valamint a világ legmérgeesebb kígyóinak marását elkerülni.

A folyó szintén ezernyi veszéllyel volt tele. A testüregekbe feljutó Candirutól kezdve, a gylkos és könyörtelen pirájákon, a vérre pályázó piócákön át egészen a kajmánokig, kígyókig, mind-mind Fawcett csapatát tizedelték. Az őslakosok sem könnyítették meg a helyzetük. Bár Fawcett mindig igyekezett elejét venni a harcoknak. Nemegyszer életét és a küldetés sikerét

kockáztatva próbálta elkerülni a vérontást, a dárdák és nyilak által okozott halálesetek így sem voltak ritkák. De persze Fawcett is könnyedén meghúzta a ravaszt, ha a sors épp úgy rendelkezte.

Rögeszme születőben

Fawcett az 1910-es évekre egyre eltökéltebben hitte, hogy valahol az Amazonasz belső területein bizony ott rejtőzik az a titokzatos civilizáció. Ekkor kezdte el a rejtelmes Z néven emlegetni az elveszett települést, amely iránti hite valószínűleg nagyban megerősödött, amikor Hiram Bingham III 1911-ben újra felfedezte az ősi inka város, Machu Picchu romjait. Fawcett azonban nem tudta teóriáját bizonyítani. Hírneve ennek ellenére töretlen maradt. Sir Arthur Conan Doyle például Fawcett legendás kalandjaiból inspirálódva írta meg az *Elveszett világ* című híres regényét.

De Fawcett számára ez nem volt elég. A korábbi sikertelenségekből fakadó frusztráltsága tovább táplálta az eltökéltségét, aminek következtében elmélete rövidesen a rögeszméjévé vált. Fanatizmusa oly erőssé fokozódott, hogy hitét

Fawcett addig nem tudott nyugodni, amíg az elveszett városról alkotott elképzelését nem sikerült alátámasztani. Így ismét útnak indult, ám ezúttal magával vitte nagyobbik fiát, Jacket is.

még az első világháború kitörése és a több évig tartó háborúskodás sem tudta feledtetni.

A háborút követően Fawcett újfent belevetette magát a dzsungelbe. Brazíliába utazott, és az indiánok szokásait tanulmányozta, valamint elkezdett régészettel is foglalkozni. 1920-ban egyedül vágott neki az őserdőnek, abban reménykedve, hogy megtalálja Z-t. A kísérlet azonban kudarcot vallott. Fawcett megbetegedett, és a málhása is kimúlt. Eközben anyagi gondjai egyre csak súlyosbodtak. 1921-ben gyakorlatilag csődbe ment, és még a Királyi Földrajzi Társaság éves tagdíját sem tudta befizetni, ami csupán 3 font volt.

Végzetes képzet

Mindazonáltal Fawcett addig nem tudott nyugodni, amíg az elveszett városról alkotott elképzelését nem sikerült alátámasztani. Így hát ismét útnak indult, ám ezúttal magával vitte nagyobbik fiát, Jack-et és annak egy barátját. 1924. december 1-én Liverpoolból New Yorkba, majd innen Rio de Janeiroba hajóztak. Ott vonatra szálltak és Sao Paulóba utaztak, ahonnan mérges kígyók elleni szert vásároltak. Ezután nyugatnak indulva, a Paraguay folyó mentén, Corumába mentek. Itt beszerezték az expedícióhoz szükséges ellátmányt és felszerelést, valamint kivárták az esős szezon végét.

Amint eléllt a végtelen zuhatag, azonnal útra keltek. Fawcett, bár már az ötvenes éveiben járt, kegyetlen tempót diktált. Naponta majdnem 20 kilométert gyalogoltak, igaz ekkor még többnyire száraz és könnyen járható ösvényeken haladtak. 1925 májusában elérték az utolsó kis kormányszati őrseget, ettől fogva azonban már az ismeretlen vadon várta őket. Kilenc napi menetelés után végre eljutottak ahhoz a táborhoz, ahonnan korábban Fawcett kénytelen volt visszafordulni. A Halott Lónak keresztelt táborhely az elpusztult málhásáról kapta a nevét.

Indián segítők csupán eddig kísérték őket. Rövid pihenő után visszafordultak, magukra hagyva a két Fawcettet és Raleigh Rimmell nevű társukat. A trió rövidesen megkezdte benyomulását a Xavante, Kayapo és Suyá törzsek által lakott veszélyes területre. Többé senki sem hallott felőlük.

Hogy mi történhetett velük? Erre két lehetséges magyarázat létezik: vagy a dzsungel, vagy pedig az indiánok végeztek velük. Természetesen a nyilvánosság lázas találgatásokat folytatott ar-

ról, hogy vajon melyik törzs végezhetett velük, milyen fegyverek által haltak meg és mikor, és vajon meddig juthattak el. Legalább ugyanennyi történet keringett az éhenhalásuk körülményeiről is. A lényeg azonban, hogy Percy Fawcett, Jack Fawcett és Raleigh Rimmell odavesztek. Ezt két évnyi reménykedés után a Királyi Földrajzi Társaság is kénytelen volt hivatalosan elismerni. Egyedül felesége volt az, aki egészen haláláig bízott a visszatérésükben.

Noha Percy Fawcett nem találta meg az elveszett várost, élettörténete, kalandozásai a mai napig fennmaradtak. David Grann, a The New Yorker újságírója például könyvet írt Fawcett expedícióiról, amit később James Gray filmesített meg. Mindkét alkotás: Z, az elveszett város címet viselte. A könyv és a film révén Fawcett örökre a popkultúra részévé vált. Sokan Indiana Jones karakterének egyik lehetséges mintaalakját látják benne, bár ahogy az elveszett város teóriáját, ezt sem bizonyítja egyértelmű tény. ■

percy-fawcett-1867-c-1925-english-explorer-second-from-right-with-his-eldest-son-jack-second-from-left-who-both-disappeared-in-the-brazilian-jungle-in-1925-2BCIT94.jpg